

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d., jo 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het Nationaal Archief en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Defensie, het ministerie van Verkeer en Waterstaat, het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en het ministerie van Justitie met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van genoemde zorgdragers op het beleidsterrein Lijkbezorging voor de periode vanaf 1948.

Den Haag, september 2006
Drs. H.R. Jordaan, drs. A.G. Dellebeke

Inleiding

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als vervanging van bestaande vernietigingslijsten deels als nieuw selectie-instrument. De volgende vernietigingslijst kan worden ingetrokken:

Categoriebeschrijving in de lijst houdende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in de archieven van het ministerie van Binnenlandse Zaken en in de archieven van de onder dat ministerie ressorterende commissies en ambtenaren (vastgesteld januari/maart 1961 en aangevuld en gewijzigd juli/september 1967) voor zover de beschrijvingen betrekking hebben op het beleidsterrein Lijkbezorging.

Het beleidsterrein Lijkbezorging

De bemoeienis van de overheid met de lijkbezorging heeft een cultureel en religieus component, maar houdt ook verband met de zorg voor de volksgezondheid, openbare orde en milieu. De eerste wet op dit punt was de Begrafeniswet van 1869. Het cremeren van doden was volgens deze wet verboden, maar het werd al vanaf 1913 oogluikend toegestaan en kon vanaf 1915 straffeloos geschieden. Eerst na de totstandkoming van de Wet op de lijkbezorging in 1955 werd crematie officieel toegestaan, maar pas bij de wetwijziging van 1968 werden cremeren en begraven volledig gelijkgesteld.

Behalve de kwestie rond het toestaan van crematie, was de grafrust ook een belangrijk punt van discussie. In de oorspronkelijke Begrafeniswet van 1869 was deze periode gesteld op 10 jaar. De termijn van de grafrust is van belang voor onder meer de planning van de omvang en ontwikkeling van een begraafplaats. Eeuwig durende grafrechten zouden teveel beslag leggen op de schaarse ruimte en zouden een belemmering vormen voor de planologische ontwikkeling. Anderzijds werd het vervallen van het recht op een eigen graf na een bepaalde termijn ervaren als een aantasting van het eigendomsrecht. In 1991 werd de termijn uiteindelijk bepaald op 20 jaar. Bij een wetwijziging in 1998 werd het mogelijk gemaakt om de as van een overledene meerdere bestemmingen te geven.

Sinds 1955 is een lijkschouwing verplicht om een verklaring van overlijden te kunnen opstellen. Deze is nodig voor het verkrijgen van toestemming tot begraving, crematie of ontleding van een lijk. Wanneer er aan getwijfeld wordt of er wel sprake is van een natuurlijke doodsoorzaak wordt geen verklaring van overlijden afgegeven.

nationaal archief

Het hebben van een gemeentelijke begraafplaats is sinds de Begrafeniswet van 1869 verplicht. De Kroon kan hiervoor echter tijdelijke ontheffing verlenen. De verordening voor het beheer wordt opgesteld door de gemeenteraad of, wanneer de begraafplaats op het grondgebied van verschillende gemeenten ligt, door de betrokken gemeenteraden. In het geval hierover geen overeenstemming kan worden bereikt zijn gedeputeerde staten of de minister van Binnenlandse Zaken gemachtigd om een verordening vast te stellen.

Er is een verbod op de (tijdelijke) conserverende bewerking (thanatopraxie) van lijken. De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer kan hiervan ontheffing verlenen. In 1997 is er door de minister van Binnenlandse Zaken een werkgroep ingesteld die zich met dit onderwerp bezig houdt. Hierin zijn ook vertegenwoordigers van de ministers onder wie Milieubeheer en Volksgezondheid ressorteren.

De Wet op de lijkbezorging is niet van toepassing op leden van het Koninklijk Huis. Voor familieleden van de Koning die geen lid zijn van het Koninklijk Huis kan de minister van Binnenlandse Zaken ontheffing verlenen van de bepalingen van de wet.

Reikwijdte van dit BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de volgende actoren:

minister van Binnenlandse Zaken en de onder zijn zorg ressorterende actoren;
minister van Defensie en de onder zijn zorg ressorterende actoren ;
minister van Justitie en de onder zijn zorg ressorterende actoren;
minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de onder zijn zorg ressorterende actoren;
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de onder zijn zorg ressorterende actoren;
minister van Buitenlandse Zaken en de onder zijn zorg ressorterende actoren;
minister van Verkeer en Waterstaat en de onder zijn zorg ressorterende actoren.

Totstandkoming BSD:

Het BSD is gebaseerd op een institutioneel onderzoek uitgevoerd in de periode 2001-2002 door Carla Lont en Mathilde Kors. Dit heeft geresulteerd in het rapport institutioneel onderzoek (RIO) *Lijkbezorging. Institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein lijkbezorging 1945-1998* (Den Haag 2003).

Het concept-BSD Lijkbezorging kwam tot stand in november 2002 en is sindsdien, n.a.v. het besprokene tijdens het driehoeksoverleg, aangepast en aangevuld. De inhoud van het BSD, alsmede de voorgestelde waarderingen zijn beoordeeld door deskundigen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie:

Drs. M.C.M. Jonkers, directoraat-generaal Openbaar Bestuur, directie Bestuurlijke en Financiële Organisatie, afdeling Bestuur en Wetgeving;

Mr. T.J. Vroegh, directoraat-generaal Openbaar Bestuur, directie Bestuurlijke en Financiële Organisatie, afdeling Bestuur en Wetgeving.

Driehoeksoverleg

Het driehoeksoverleg over de concept-selectielijst heeft schriftelijk plaatsgevonden. Het overleg is afgerond in oktober 2003.

Door diverse personele wisselingen is de verslaglegging na afronding van het overleg stil komen te liggen. Daarnaast heeft de primaire zorgdrager aangegeven prioriteit te geven aan de vaststelling van andere selectielijsten dan die voor de Lijkbezorging.

Het verslag in zijn huidige vorm is afgerond in december 2005 met een laatste procedurele toevoeging eind september 2006 vanwege het hervatten van het vaststellingstraject door medewerkers van het Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA)

S:\Collectie\Selectie en Acquisitie\selectielijsten overheid\Beleidsterreinen\Lijkbezorging\RIO-BSD-Driehoek

Aan het driehoeksoverleg werd (destijds) door de volgende personen deelgenomen:

Voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de onder zijn zorg ressorterende actoren:

Als beleidsdeskundige:

drs. M.C.M. Jonkers, senior medewerker van de afdeling Bestuurlijke en Financiële Organisatie/Afdeling Bestuur en Wetgeving;

mw. mr. C.A.R. de Beus, juridisch medewerker, directie Bestuurlijke en Financiële organisatie, afdeling Bestuur en Wetgeving

Als deskundige archiefbeheer:

P. Buis, projectleider PIVOT a.i. ;

drs. J.J. Jonkers, hoofd Stafbureau Openbaar Bestuur.

Voor het ministerie van Defensie en de onder zijn zorg ressorterende actoren:

Als beleidsdeskundigen:

dr. S.B. Ybema, directeur juridische zaken;

Luitenant-kolonel vliegerarts R. Geerdes, hoofd afd. Algemene en Operationele Geneeskundige Zaken van het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf;

Kapitein N. Boerboom, hoofd DIV Koninklijke Marechaussee.

Als archiefdeskundige:

J.M.M. Cuijpers, institutioneel onderzoeker bij het Centraal Archiefdepot (CAD) van het Defensie Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC).

Voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de onder zijn zorg ressorterende actoren:

Als beleidsdeskundigen:

Mw. F.J.A. Juffermans, medewerker informatiebeheer bij het Bureau Bedrijfsvoering en Managementondersteuning (BMO) van de directie Innovatie, Beroepen en Ethiek (IBE).

Mw. A.M.E. Uithof-Sala, medewerker informatiebeheer bij het Bureau Bedrijfsvoering en Managementondersteuning (BMO) van de directie Innovatie, Beroepen en Ethiek (IBE).

Mr. J.J.F. Visser, senior beleidsmedewerker bij de afdeling Ethiek, van de directie Innovatie, Beroepen en Ethiek (IBE).

Als archiefdeskundige:

drs. L.B. Humbert, adviseur bij het Kennis- en Informatiecentrum voor Kennisontsluiting (KICK).

Voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de onder zijn zorg ressorterende actoren:

Als beleidsdeskundige:

K.E. Beumkes, Raad van Transportveiligheid, kamer Luchtvaart

Als archiefdeskundigen:

Mw. C.E.M. Strik-Zijlstra, adviseur documentaire informatievoorziening;

drs. R. Haans, adviseur documentaire informatievoorziening

Voor het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer:

Als beleidsdeskundige:

C.J.M. van den Boogaard, arts, VROM-inspectie, Bestuurzaken

Als archiefdeskundige:

P. Sierdsma, medewerker van het Archief- en Informatiecentrum.

Voor het ministerie van Justitie:

Als beleidsdeskundigen:

mr. C.J.M. Goes, namens de hoofdofficier van justitie te Amsterdam;

mw. mr. R.L.E. van Gogh-Arendsen, namens de hoofdofficier van justitie te Arnhem.

Als archiefdeskundige:

W.C. Kampers, coördinator documentatie en registratie van het Parket-Generaal.

S:\Collectie\Selectie en Acquisitie\selectielijsten overheid\Beleidsterreinen\Lijkbezorging\RIO-BSD-Driehoek

nationaal archief

E.J. Steigenga, coördinator Justitiebreed archiefbeleid.

drs. G. Beks, adviseur documentaire informatievoorziening bij de directie Informatisering.

Voor het ministerie van Buitenlandse Zaken:

Als beleidsdeskundige:

Mw. drs. S.M.F.N. Kreutzer, beleidsmedewerker bij de Directie Consulaire Zaken

Als archiefdeskundige:

S. Buytendijk, hoofd van de afdeling semi-statisch archief bij de Dienst Documentaire Informatievoorziening (DDI)

Als vertegenwoordiger van de algemeen rijksarchivaris:

drs. H.R. Jordaan, medewerker Selectie van het Nationaal Archief (driehoeksoverleg);

mw.drs. A.G. Dellebeke, medewerker Selectie & Acquisitie van het Nationaal Archief (verslaglegging en verdere afronding).

Voorts trad als adviseur van de vertegenwoordiger van de algemeen rijksarchivaris op dr. A.C.M. Kappelhof, historicus en medewerker van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis.

In 2006 is de begeleiding van het vaststellingstraject namens de zorgdragers overgedragen aan Bram Duizer en Melissa van de Kamp, BSD medewerkers bij het Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA). Het traject is derhalve eind september 2006 hervat.

Tijdens het driehoeksoverleg is de volgende procedure gevolgd:

In 2002 heeft mw. Bronmans namens de primaire zorgdrager de concept-selectielijst ter vaststelling aangeboden aan de algemeen rijksarchivaris.

Door het Nationaal Archief is een materiedeskundige gezocht. De heer dr. A.C.M. Kappelhof heeft zich bereid verklaard schriftelijk deel te nemen aan het driehoeksoverleg.

In de periode maart 2003- oktober 2003 is schriftelijk overleg gevoerd tussen de vertegenwoordiger van de algemeen rijksarchivaris en de deskundigen van de overige zorgdragers. De opmerkingen die de heer Kappelhof heeft verzonden zijn in deze periode ook besproken.

Vervolgens heeft mw. Dellebeke de wijzigingen die tijdens het driehoeksoverleg zijn overeengekomen verwerkt in het BSD.

Belangen ex artikel 2, sub c en d van het Archiefbesluit 1995

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de door de Rijksarchiefdienst geformuleerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast:

Selectiecriteria	
Handelingen die gewaardeerd worden met B(ewaren)	
Algemeen selectie criterium	Toelichting
1. Handelingen die betrekking	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het

nationaal archief

Selectiecriteria	
hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen	analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet perse consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
3. Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
6. Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriele verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en de recht- en bewijszoekende burger

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de minimale termijnen zijn geschied door de deskundigen van de betrokken zorgdragers. De vertegenwoordiger van de algemeen rijksarchivaris heeft zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek

In het driehoeksoverleg heeft de vertegenwoordiger van de algemeen rijksarchivaris primair de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Daarnaast hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg is ook de mening gevraagd van dr. A.C.M. Kappelhof, historicus en medewerker van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

Inhoudelijk verslag

Handeling 18 *Het adviseren over wijziging, herziening of vernieuwing van wet- en*

nationaal archief

regelgeving betreffende het beleidsterrein lijkbezorging

Door de materiedeskundige wordt opgemerkt dat het belang voor onderzoekers met betrekking tot de selectielijst lijkbezorging veelal gelegen zal zijn in neerslag die op gemeentelijk niveau wordt gevormd (v.b. openbare registers die houders van begraafplaatsen en crematoria bij moeten houden van alle begravingen en crematies). Deze neerslag is opgenomen in de selectielijst voor de gemeenten.

De wel onder onderhavig BSD vallende wetgevingsdossiers kunnen naar zijn mening wel informatie bevatten over de door voor- en tegenstanders van crematie gebruikte argumenten en pogingen om door middel van lobby's nieuwe wetgeving te bevorderen dan wel tegen te houden.

In dit kader pleit de materiedeskundige voor het integraal bewaren van alle neerslag van handeling 18. De actoren die deze handeling uitvoerden baanden de weg voor de gelijkstelling van crematie met begraving. De waardering is reeds B 1.

Om duidelijk te maken dat de neerslag méér kan behelzen dan alleen de reeds vermelde rapporten wordt bij het product de toevoeging gedaan: en voorbereidende stukken/notulen.

Allen gaan akkoord.

Handeling 19 Het adviseren van de minister van Binnenlandse Zaken over een voorstel voor een wet of een amvb betreffende het beleidsterrein lijkbezorging

De vertegenwoordiger van VROM geeft aan de neerslag te willen waarderen met V 25 jaar. Het Nationaal Archief geeft aan dat ook Justitie actor is bij deze handeling en dat de inbreng van beide partijen even belangrijk geacht wordt. Derhalve is een afwijkende waardering niet gewenst. De neerslag komt naar de mening van het Nationaal Archief voor B in aanmerking; dit komt overeen met de voorgestelde B 1 van Justitie. Allen gaan akkoord met deze waardering.

Handeling 47 Het verlenen van toestemming aan een geneeskundige om ter vaststelling van de oorzaak van een luchtvaartongeluk sectie te verrichten op een lijk

De vertegenwoordiger van Defensie stelt een herformulering van de handeling voor.

Allen gaan akkoord met:

Handeling *Het verlenen van toestemming aan een geneeskundige om ter vaststelling van de oorzaak van een ongeval met een (militair) luchtvaartuig sectie te verrichten op een lijk*

Periode 1991-

Grondslag Wet op de lijkbezorging 1991, art. 74.2

Waardering V 80 jaar na geboortedatum of

Bij gebleken dienstverband: V 10 jaar na overlijden van betrokkenen

De formulering zal ook in het RIO worden aangepast.

Handeling 51 Het overeenstemmen met de militaire autoriteit die in het buitenland zorgdraagt voor de behandeling, conform de wet op de lijkbezorging, van lijken van leden van de Nederlandse krijgsmacht of civiele dienst en van hun gezinsleden

De vertegenwoordiger van Defensie merkt op dat deze handeling per abuis geplaatst is onder de actor 'militaire autoriteit' in plaats van onder de actor 'officier van justitie Arnhem'.

De correctie zal doorgevoerd worden in het BSD.

Handeling 54 Het door bevoegde autoriteiten doen verstrekken van laissez-passers voor het vervoer van een lijk

De vertegenwoordiger van BZK stelt een aanpassing in de formulering van de handeling voor.

Allen gaan akkoord met:

Handeling *Het zorgdragen voor het vervoer van een stoffelijk overschot naar Nederland door bevoegde autoriteiten en het treffen van de daarvoor noodzakelijke voorbereidingen.*

Periode 1975-

Grondslag Internationale overeenkomst inzake het vervoer van lijken 10 februari 1937 en overeenkomst inzake het vervoer van lijken; Straatsburg, 26 oktober 1973, art. 3 Trb. 1975, 95; Trb. 1975, 156; en Trb. 1986, 188

Product laissez-passers, kopie medisch-, autopsie- en of politierapport

Opmerking Dit betreft ondermeer het verstrekken van een laissez-passers

S:\Collectie\Selectie en Acquisitie\selectielijsten overheid\Beleidsterreinen\Lijkbezorging\RIO-BSD-Driehoek

nationaal archief

Waardering V 10 jaar

De formulering zal ook in het RIO worden aangepast.

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is in september 2006 aan de deelnemers voorgelegd.

Allen hebben zich akkoord verklaard met de verslaglegging.